

UNIEKE AANPAK MET CULTUURVERTALERS WERKT!

Inburgering bij Laborijn

Laborijn voert sinds januari 2022 de nieuwe Wet inburgering uit voor de gemeenten Doetinchem en Aalten. Doel is dat nieuwkomers zo snel mogelijk de Nederlandse taal spreken, meedoen in de samenleving, werk vinden en financieel zelfredzaam worden. Namens team inburgering vertellen Gaby Koenders, Wilt Mulder en Qamar Otaqi over de innovatieve aanpak van Laborijn.

Team inburgering

Het team inburgering van Laborijn bestaat uit een projectleider, regisseurs en medewerkers en het wordt op zeer korte termijn verder uitgebreid. Daarnaast werken in het team 6 cultuurvertalers die Laborijn ondersteunen, onder andere door inburgeraars op weg helpen bij het leren begrijpen van de Nederlandse cultuur. Gaby en Wilt: "De cultuurvertalers zijn van grote waarde voor de kwaliteit van de inburgering. Ze verrijken ons ook, ze brengen kleur in de organisatie." Op dit moment begeleidt Laborijn zo'n 200 stathouders die onder de nieuwe wet vallen; 150 op de vlucht voor uit oorlog en geweld en 50 die als gezinsmigrant naar Nederland zijn gekomen, vaak voor de

Wat is inburgeren?

Inburgeren is meer dan de Nederlandse taal leren en werk vinden. Het betekent ook: je thuis gaan voelen in je wijk, buurt of dorp en kunnen zorgen voor eigen welzijn en gezondheid. Dit kan bijvoorbeeld door deel te nemen aan activiteiten als sport, vrijwilligerswerk en cultuur. Zo bouw je ook eerder een sociaal netwerk op.

Laborijn begeleidt statushouders met een 'Leerroute' die vooral op de taal is gericht. Statushouders leren de Nederlandse taal op een niveau waarmee zij zich goed kunnen redden. Zo kunnen zij sneller deelnemen aan de samenleving en krijgen zij betere kansen op de arbeidsmarkt. Daarnaast biedt Laborijn 'inburgering op maat'. Tijdens een brede intake komen veertien leefgebieden aan bod. Daaruit rolt een persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP). In dit plan staat een aantal afspraken. De statushouder moet zich hieraan houden. Tijdens het eerste halfjaar wordt ook hulp geboden om financieel zelfredzaam te worden.

Qamar, Wilt
en Gaby

liefde. De laatste groep krijgt een ander aanbod en betaalt de kosten voor inburgering zelf.

Gaby, Wilt en Qamar vormen samen met de andere collega's een hecht team. "Wij hebben elkaar nodig om de inburgering tot een succes te maken; wij kunnen niet zonder de hulp en expertise van onze collega's."

Qamar: "Ik moest echt alles zelf uitvinden"

Qamar is één van de 6 cultuurvertalers van Laborijn. Negen jaar geleden, toen ze 21 was, vluchtte ze uit Syrië naar Nederland. Ze sprak geen woord Nederlands en kreeg weinig hulp. "Ik wist niet wat de regels zijn, waar je afval moest laten, hoe het Openbaar Vervoer werkte, wat internetbankieren was." Die ervaring neemt ze mee als cultuurvertaler: "Wat ik toen miste, kan ik nu zelf wel aanbieden. Ik leg van A tot Z uit hoe het werkt in het nieuwe thuisland: gewoonten, normen en waarden. Het gaat dus om veel meer dan letterlijk vertalen, want dat is niet genoeg om dingen te begrijpen."

“De cultuurvertalers zijn van grote waarde voor de inburgering. Ze verrijken ons ook, ze brengen kleur in de organisatie

”

Qamar gebruikt daarbij volop haar creativiteit. Zo gaat ze met een groep inburgeraars naar buiten en leren ze spelenderwijze samen nieuwe Nederlandse begrippen. Zelf is ze inmiddels gestart met een opleiding tot Sociaal werker.

Vertrouwen is groot

Qamar: "In een ontspannen sfeer kunnen mensen beter inburgeren. Daarom zorg ik altijd voor een warme ontvangst met interesse voor iedereen afzonderlijk: 'Wie ben jij, wat kan je, wat wil je worden?' Elke 4 weken komt er een nieuw thema aan bod, zoals gezondheidszorg of openbaar vervoer. Wat doet een huisarts en hoe maak je daarmee een afspraak? Wanneer ga je naar de huisartsenpost? Mensen hebben (nog) geen idee." Ze merkt dat de inburgeraars haar en Laborijn vertrouwen. "Inburgeren is keihard werken. Soms moeten we streng zijn, bijvoorbeeld als mensen zich niet aan de afspraken houden. Toch zijn de meesten heel positief. Er wordt gelukkig veel gelachen. Ze vragen zelfs: 'Mogen wij ook cultuurvertaler worden?' Dat geeft mij veel hoop en voldoening."

Gaby Koenders, projectleider inburgering: "Laborijn kan dit het beste"

De nieuwe wet legt de verantwoordelijkheid voor het inburgeren van statushouders bij gemeenten. Laborijn zag zichzelf van meet af aan als de juiste partij om deze taak uit te voeren. "We doen dit in nauwe samenwerking met veel partijen."

Gaby: "Onze uitgebreide expertise en ervaring met de Participatiewet en het ontwikkelen van inwoners maakt ons hiervoor heel geschikt. Na een uitgebreide verkenning hebben Doetinchem en Aalten ons het vertrouwen gegeven om de inburgering voor hen uit te voeren. Ook de samenwerking met de andere 6 Achterhoekse gemeenten is goed en intensief."

Voor deze wet er kwam, lag de verantwoordelijkheid voor inburgeren bij het individu. Gaby: "Dat werkte niet of onvoldoende. In feite is er zo een generatie nieuwkomers

“Inburgering en re-integratie gaan hand in hand. Dat is soms een complexe puzzel die veel vraagt van de regisseurs”

tussen wal en schip terecht gekomen; de gevolgen daarvan zien wij nog dagelijks.” Gaby is het afgelopen jaar vooral bezig geweest om een ‘going concern’ op te zetten, door het regelen van alles wat komt kijken bij het uitvoeren van de wet. Denk aan contracten met de vele samenwerkingspartners, inkoop van opleidingen/cursussen en het ontwikkelen van aanbod om de inburgering optimaal vorm te geven. De afdeling Bedrijfsvoering van Laborijn is haar daarbij tot grote steun.

Pijlers voor inburgering: Leerroutes en participatie

De Leerroute is het hoofdbestanddeel van de inburgering. Laborijn heeft dit brede educatieve pakket samen met 8 Achterhoekse gemeenten ingekocht bij Graafschap College, Hogeschool Nijmegen en TopTaal. De Leerroute kent 3 niveaus voor 3 doelgroepen. Naast één van deze routes krijgt elke inburgeraar een aanbod op maat voor participatie. Gaby: “Door de hoge instroom is het een enorme uitdaging om dit onderdeel gedifferentieerd aan te bieden. Maar het is heel belangrijk om hier zo vroeg mogelijk mee te starten, op een laagdrempelige manier. Vaak doen we dit in de vorm van sociale activering binnen de muren van Laborijn. Dit is een prachtig programma dat de cultuurvertalers in samenwerking met de ervaren trainers van Laborijn hebben ontwikkeld.”

Wilt Mulder, regisseur inburgering: “We hebben nu ruimte voor intensieve begeleiding”

Wilt was jarenlang re-integratieconsulent. Die ervaring neemt hij mee in zijn nieuwe rol als regisseur inburgering: “Als werkgroep zijn we een jaar lang bezig geweest met voorbereiden van de implementatie van het inburgeringstraject. De nieuwe wet biedt veel meer ruimte voor intensieve begeleiding. Er zijn geen wachtlijsten meer voor scholing en maatschappelijke en financiële begeleiding. We bieden een totaalpakket aan, op basis van een brede intake. Tijdens meerdere gesprekken krijgen we een goed beeld aan de hand van veertien ‘leefgebieden’ Daarbij zijn vooral onze cultuurvertalers van groot belang. Vroeger maakten we vaak gebruik van

Drie Leerroutes om in te burgeren: B1, Onderwijsroute of Zelfredzaamheidsroute

Na het volgen van de B1-route spreek je binnen maximaal 3 jaar de Nederlandse taal op B1-niveau en heb je (vrijwilligers)werk. De Onderwijsroute is er voor jongeren tot en met 27 jaar, om zo snel mogelijk een schooldiploma op minimaal mbo-niveau te halen. De Zelfredzaamheidsroute biedt 800 uur taalles en 800 uur participatie voor mensen die de eerste twee routes niet kunnen volgen. Met deze laatste route leert de statushouder in ieder geval zelfredzaam te functioneren.

De eerste twee leerroutes worden afgesloten met een inburgeringsexamen voor taal en Kennis van de Nederlandse Maatschappij (KNM), de Z-route wordt afgesloten met een eindgesprek.

“Wat ik toen miste, kan ik nu zelf aanbieden”

de tolkentelefoon, maar het letterlijk vertalen leverde vaak onvoldoende begrip op, met alle gevolgen van dien. De cultuurvertalers zorgen voor diepgang; bovendien zijn zij ervaringsdeskundig. Dat helpt enorm bij het winnen van vertrouwen. We werken ook samen met organisaties als Vluchtelingenwerk, Figulus Welzijn en het Bureau voor Financiële ondersteuning. Inburgering en re-integratie gaan daarbij hand in hand. Dat is soms een complexe puzzel, die veel vraagt van de regisseurs.”

Uitdagingen

Op papier klinkt de nieuwe wet mooi, maar er zijn ook fikse uitdagingen. Zo is er binnen de wet naar ons idee onvoldoende aandacht voor jongeren die minder ‘leerbaar’ zijn. Zij zijn als het ware ‘veroordeeld’ tot de Z-route en dat betekent dat ze geen diploma halen. De weg naar regulier onderwijs is dan afgesneden. Gaby: “Om daar iets aan te doen zijn we nu gestart met een pilot: ‘Z-route Jong’. We bieden hier behalve taal bijvoorbeeld ook digitale vaardigheden aan en ‘empowerment’, in de verwachting dat jonge statushouders hiermee de stap naar regulier onderwijs kunnen zetten.”

Qamar: “We zien dat minderjarige statushouders vaak van alles moeten regelen voor het gezin. Op die

manier kunnen zij onvoldoende kind zijn met toekomstdromen. Ook krijgen ze van niemand waardering; hun leven bestaat uit verplichtingen. Ze zijn hier veilig, maar dat is echt niet voldoende voor een kind. Een onwenselijke situatie.”

Een andere uitdaging is dat de toeslagen die het minimale inkomen van statushouders moeten aanvullen, vaak te laat op gang komen. Gaby: “Het is heel lastig om dit gat te overbruggen, we zoeken naar creatieve oplossingen om te voorkomen dat zij direct financiële problemen ervaren.”

De cultuurvertalers van Laborijn

Ze heten Mirwais, Geji, Nirmin, Qamar, Nahed, Shayma en ze spreken Afghaans (Pashto en Dari), Arabisch, Koerdisch, Russisch, Somalisch, Tigrinya en Turks. Zelf hebben ze aan den lijve ondervonden wat inburgeren is en wat het van je vraagt. Ze leggen aan inburgeraars uit hoe de dingen in Nederland werken. Omgekeerd leren zij hun Nederlandse collega's het nodige over de culturen waar de inburgeraars vandaan komen en hoe zij kijken naar de Nederlandse samenleving en gewoonten daarin. Dit leidt tot meer begrip én snellere, succesvolle inburgering. De cultuurvertalers zijn inmiddels als medewerkers inburgering in dienst gekomen.